

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, http:// www.kp.org.pl

Świebodzin, 23 stycznia 2013 r.

L. dz. 122/2013

Sz. P.
Janusz Zaleski
Główny Konserwator Przyrody
Ministerstwo Środowiska
Warszawa

W związku z Pana wystąpieniem do Prezesa NFOŚiGW z grudnia 2012 r., zapowiadającym zasadnicze zmiany modelu funkcjonowania parków krajobrazowych, a jednocześnie sugerujące powstrzymanie się przez NFOŚiGW od finansowania sporządzania planów ochrony parków krajobrazowych, uprzejmie proszę o informację na temat konkretnych założeń proponowanych zmian legislacyjnych.

Równocześnie przedstawiam następujące stanowisko:

1. Podzielam Pana pogląd o niskiej efektywności ochrony krajobrazu w Polsce, w tym szczególnie o niskiej skuteczności mechanizmów prawnych zapobiegających negatywnym przekształceniom krajobrazów. Do istotnych negatywnych zjawisk niszczących walory krajobrazowe należą w szczególności:
 - a) Niekontrolowana urbanizacja – rozwój zabudowy, także rozproszonej, letniskowej oraz budowanej jako zabudowa tzw. ‘siedliskowa’,
 - b) Przekształcanie cieków i ich dolin, w szczególności regulacje i umocnienia cieków oraz utrzymywanie ich w stanie silnie zmienionym, powodujące zanik tak ważnych elementów krajobrazowych, jak ekosystemy mokradłowe,
 - c) Masowa wycinka drzew, niszcząca dla ważnych elementów krajobrazu – alei przydrożnych i zadrzewień w dolinach rzecznych,
 - d) Rozbudowa infrastruktury narciarskiej w górach, stanowiącej jedną z najsilniejszych możliwych ingerencji w krajobraz górski,
 - e) Masowa budowa farm wiatrowych, silnie przekształcających krajobrazy.

Prawdą jest, że parki krajobrazowe pozostają często bezradne wobec powyższych zjawisk. Dostępne parkom mechanizmy prawne nie umożliwiają skutecznego przeciwdziałania wymienionym zagrożeniom krajobrazu, a wady tych mechanizmów ujawnia liczne orzecznictwo sądów administracyjnych.

Zwracam tu uwagę, że problemy te istnieją od dawna i są znane od dawna. W 2005 r. zwracała na nie uwagę Państwowa Rada Ochrony Przyrody, proponując także konkretne rozwiązania legislacyjne, jakie powinny być wprowadzone. Jak dotąd, Minister Środowiska pozostawał bierny w tej sprawie.

Dlatego z nadzieją oczekuję propozycji zmian legislacyjnych, które wzmocniłyby ochronę krajobrazu w Polsce, w tym w szczególności w parkach krajobrazowych.

2. Nie mogę jednak zgodzić się z przeciwstawianiem ochrony krajobrazu ochronie przyrody. Wręcz przeciwnie, uważam że oba te kierunki działania spletają się ze sobą w nierozdzielny sposób. To struktury przyrodnicze tworzą i determinują krajobrazy naturalne i półnaturalne. Ochrona półnaturalnych, bogatych przyrodniczo łąk, ochrona nie pofragmentowanych lasów z udziałem starodrzewi, ochrona mokradeł, ochrona naturalnego charakteru wód, utrzymywanie i odtwarzanie ciągłości ekologicznej, ochrona zarośli i zadrzewień, w tym także struktur zadrzewień komponowanych – to działania, które chronią zarazem różnorodność biologiczną i krajobraz. Parki krajobrazowe, na ile tylko mogą, takie działania prowadzą. Dlatego uważam, że ewentualne zmiany powinny wzmocniać możliwości ochrony krajobrazu, ale nie kosztem możliwości ochrony przyrody w parkach krajobrazowych, bo także narzędzia ochrony przyrody są parkom niezbędne.
3. Nie mogę też pominąć milczeniem faktu, że obecna słabość parków krajobrazowych w Polsce została spowodowana działaniami Ministra Środowiska – w szczególności niemal zupełnym wywłaszczeniem parków z ich kadr, zabranych do struktur Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska. Kadry parków krajobrazowych są obecnie dopiero powoli odbudowywane.
4. Nie podzielam też tezy, że planowanie ochrony parków krajobrazowych jest obecnie bezużyteczne. Dobre planowanie ochrony przyrody i krajobrazu to proces adaptacyjny, wymagający ciągłego pozyskiwania informacji, realizowania ochrony, oceniania jej skutków i korekt sposobów działania. Wiedza merytoryczna gromadzona w materiałach podstawowych do planu ochrony, w procesie ich opracowywania, jest do tego niezbędna.

W mojej ocenie, parkom krajobrazowym w Polsce potrzebna jest dziś pomoc – i powinna być to zarówno pomoc ze strony Ministra Środowiska (zainicjowanie zmian legislacyjnych wzmocniających możliwości skutecznego zapobiegania przez parki krajobrazowe negatywnym zmianom krajobrazu na ich terenie), jak i ze strony NFOŚiGW (w tym finansowanie prac na rzecz rozpoznania walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz planowania ich ochrony).

Także w ramach obecnych przepisów o sporządzaniu planów ochrony parków krajobrazowych możliwe jest tworzenie planów dobrze identyfikujących, jakie działania i regulacje są potrzebne, w tym zawierających standardy krajobrazu na terenie parku krajobrazowego, reguły ochrony osi widokowych i perspektyw, waloryzacje i zasady ochrony wewnątrz krajobrazowych itp. Zadaniem Ministerstwa powinno być natomiast zapewnienie, by tak stworzone plany nie pozostawały tylko dokumentami papierowymi, a by mogły stanowić podstawę realnych decyzji i rozstrzygnięć, które zapewnią skuteczną ochronę krajobrazu.

z poważaniem

Prezes Klubu
mgr inż. Robert Stańko

do wiadomości:

- Prezes NFOŚiGW

- Marszałkowie województw